

Indhold

PAPYRUS 34. årgang nr. 1 2014

- 4** 'Ikke rovlystent som romerne, ikke snakkesaligt som grækerne...' Georg Zoëga og ægyptologien
Paul John Frandsen
- 18** Zawiyet Umm el-Rakham: Fortet ved verdens ende
Nicky Nielsen
- 28** Mentumose – manden og *medjay*-lederen
Rune Olsen
- 38** Et godt år for Kim Ryholt
Lise Manniche
- 40** Ægyptologi, pengesorger og stokfisk
Paul John Frandsen
- 44** Siden Sidst
Louise Alkjær

Zoëgas tegninger af Napoligruppen i hænderne på Paul John Frandsen.
Foto LM.

OM FORFATTERNE

Paul John Frandsen, mag. art., er lektor emeritus ved ToRS

Lise Manniche, mag. art. og PhD, er fhv. lektor ved ToRS

Nicky Nielsen, BA og MA fra University of Liverpool og nu PhD-kandidat samme sted

Rune Olsen, cand. mag. i ægyptologi

ENGLISH ABSTRACTS

'Neither covetously as the Romans, nor garrulously as the Greeks...' Georg Zoëga and Egyptology

Paul John Frandsen

The studies by the Danish scholar George Zoëga (1755-1809) concerning his attempts at deciphering the hieroglyphs went unnoticed by his contemporaries and thus had no part to play in the final, successful efforts by Champollion. It is only through the recent scrutiny by P.J. Frandsen of his papers kept in the Royal Library in Copenhagen that their significance can be appreciated in relation to an assessment of Zoëga's ingenious mind. His work is the more remarkable in that the trilingual text of the Rosetta stone was not made available to him. Frandsen's meticulous detective work was presented at a conference in Rome and Bologna in October 2013 and is here made available to Danish readers.

Zawiyet Umm el-Rakham: the fort at the end of the world

Nicky Nielsen

For the past 20 years the University of Liverpool, directed by Dr Steven Snape, has been excavating the fort of Ramesses II at Zawiyet Umm

el-Rakham west of Mersa Matruh. The author has participated in this work and presents an overview of the results which include a study of the history of the monument and of important texts identifying some of the personnel stationed at this distant outpost.

Mentumose – the man and the *medjay*-leader

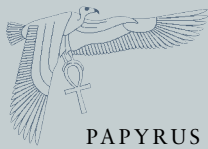
Rune Olsen

The author has made a thorough study of the *medjay* leaders, a title generally translated as 'chief of police'. In the New Kingdom their role would seem to encompass other tasks as well, such as being negotiator between the inhabitants of Deir el-Medina and the surrounding society. One of these high officials, named Mentumose, appears in a substantial number of texts, and, although no representations of him survive, we are able to obtain a vivid impression of this versatile character.

Egyptology, pecuniary worries and stockfish

Paul John Frandsen

A review article of vols. II-V of the 2013 publication of the letters and papers of George Zoëga, a scholar far ahead of his time.

PAPYRUS udgives af
Dansk Ægyptologisk Selskab
c/o Carsten Niebuhr Afdelingen
TORS
Københavns Universitet Amager
Karen Blixensvej 4, bygning 10
2300 København S

Hjemmeside
www.daes.dk

DÆS e-mail
mail@daes.dk

Papyrus e-mail
lise@mannique.org

Bestyrelse
Pia Adamsen (sekretær)
Louise Alkjær
Tine Bagh (formand)
Diana H. Barfod (kasserer)
Bo Dahl Hermansen
Paul John Frandsen
Mette Gregersen (næstformand)
Ole Herslund
Mette Holst
Lise Manniche (Papyrusredaktør)
Elin Rand Nielsen (webmaster)
Else Steenberg

PAPYRUSredaktion
Lise Manniche (ansv.)
Bo Dahl Hermansen
Elin Rand Nielsen
Anne Zeeberg

Grafisk medarbejder
Merete Allen Jensen

Tryk
P.E. Offset, Varde

Papyrus udgives med støtte fra Kulturministeriets Tidsskriftstøtteudvalg.
Eftertryk kun tilladt med skriftlig tilladelse fra redaktion og forfattere.
Indlæg modtages gerne. Bortset fra det redaktionelle stof dækker bladets indhold ikke nødvendigvis redaktionens holdninger, da Papyrus også er åben for debat.

ISSN 0903-4714

Omslagsbillede
"Danskeren Georg Zoëga".
Accademico Volsco. Portræt af J. H. Cabott (1754-1814). Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli (Città del Vaticano, Inv. PF 365). Baggrunden er ToRS' eksemplar af Zoëgas bog om oblikerne. Foto LM.

Redaktionelt

Som omslaget til dette nummer af Papyrus antyder, står det i den danske ægyptolog Georg Zoëgas tegn med en længere artikel af Paul John Frandsen og en anmeldelse af samme om udgivelsen af Zoëgas korrespondance med den tids oldskriftkyndige i Europa. Det tager os tilbage til slutningen af 1700-tallet, inden Champollion havde "løst hieroglyffernes gåde", som det oftest beskrives. Zoëga havde kastet sig over samme fascinerende emne, men da han ikke publicerede sine betragtninger, blev han derfor ikke del af den nu anerkendte lille gruppe af forskere, der hver især kunne tilskrives en beskedent del af æren for Champollions gennembrud. Det faldt i Pauls lod at få muligheden for at afkode Zoëgas mange notater og systemer ud fra hans efterladte dokumenter, hvoraf mange findes på Det Kongelige Bibliotek, og det er spændende læsning.

Nicky Niensens navn afslører hans danske nationalitet, men han har i mange år studeret i Liverpool, hvorved han fik mulighed for at deltage i de udgravninger, som universitetet der i en årrække har haft gang i ved Ægyptens yderste, vestlige grænse mod Libyen. Det var Ramesses II, der først søgte at kontrollere dette altid problematiske område ved at bygge et fort og andre bygninger langs Middelhavskysten. Arkæologerne har endda fundet genstande med indskrifter, hvilket gør, at vi kan sætte navne på et par af de ansvarlige personer, der bemandede fortet.

Rune Olsen opholder sig i sin artikel på samme tidspunkt af historien, men langt sydligere og på kendt grund, nemlig i Deir el-Medina, hvor han præsenterer os for en af øvrighedspersonerne på stedet ved navn Mentumose. Sært nok har vi hverken en grav til ham eller nogen afbildninger af ham, men til gengæld ganske mange tekster, der fortæller om hvad han foretog sig i sin embedsperiode.

Siden sidst er der sket en interessant udvikling i ægyptologiens stade på universitetet. Lise Manniche fortæller om de appelsiner, der er faldet i Kim Ryholts turban i det forløbne halve år. I den sædvanlige Siden Sidst-klumme er det især værd at bemærke de opdagelser, der er blevet gjort på vestbredden af Theben, ikke blot to udsmykkede privatgrave, men også et særdeles interessant fund til venstre for den sti, der fører op til Tuthmosis III's grav i Kongernes Dal. Det drejer sig ikke om guldskatte, men om mumiemateriale. I KV 40, som blot er en skaktgrav, blev der fundet en stor mængde mumier af juniormedlemmer af kongefamilien i det 18. dynasti, inklusive udenlandske kvinder. Hvor dronninger og prinser i ramessideti-den kunne få en begravelse i Dronningernes Dal, har der kun været sporadiske spor af deres forfædre tidligere i Nye Rige (et par stykker i selve Kongernes Dal og andre i grave andetsteds i den thebanske nekropol). Det er indskrifter på krukker med balsameringsmateriale, der bekræfter de begravedes identitet, og det giver en vis klarhed over det gådefulde fravær af fysiske rester af individer m/k, der reelt havde potentiale til at blive nøglepersoner i historien.

LM